

Fundamentele begrippen van de zondemacht

De verderver

Om volledig te zijn besteden we in dit gedeelte aandacht aan het begrip 'verderver', zoals dit in de Statenvertaling (SV) en de NBG'51 vertaling (NBG'51) wordt gebruikt. Vooral in verband met Exodus hoofdstuk 12 en Jesaja hoofdstuk 54. Voordat wij alle passages waarin deze 'verderver' voorkomt, zullen bekijken, staan wij eerst even stil bij wat verderven en verderf is.

De betekenissen van verderven

Verderven heeft twee betekenissen:

1. In zedelijk opzicht bederven

We spreken van een verderfelijke invloed, waarmee wij bedoelen dat iemand een zodanige slechte invloed op een ander uitoefent, dat dit leidt tot zijn of haar zedelijk bederf. Enkele voorbeelden van dit zedelijk bederf. Hierbij moet wel steeds bedacht worden, dat het onder 2. besproken gevolg hier van bij dit bederf is inbegrepen:

"De aarde nu was verdorven voor Gods aangezicht ... want al wat leeft had zijn weg op de aarde verdorven." (Gen 6:11, 12)

"... uw volk, dat u (Mozes) uit het land Egypte hebt gevoerd, heeft het verdorven." (Ex 32:7)

Verderfelijk hebben tegen Hem gehandeld, die zijn zonen niet zijn, maar een schandvlek, een verkeerd en vals geslacht." (Deut. 32:5)

"... de afschuwelijk verdorvene, de mens, die ongerechtigheid indrinkt als water!" (Job 15:16)

"Want in hun mond is niets betrouwbaar, in hun binnenste is alleen verderf ..." (Ps 5:10)

"De eigen dwaasheid van de mens verderft zijn weg ..." (Spr 19:3)

"Wee het zondige volk, de natie, beladen met ongerechtigheid, het gebroed van boosdoeners, de verdorven kinderen." (Jes 1:4)

"Arglistig is het hart boven alles, ja verderfelijk is het, wie kan het kennen?" (Jer 17:9)

"En u zult weten, dat Ik de HERE ben, wanneer Ik ter wille van mijn naam niet met u doen zal naar uw verkeerde wandel en naar uw verdorven handel, huis van Israël, luidt het woord van de Here HERE." (Ezech 20:44)

"Dat heeft Betel u aangedaan, vanwege uw diepe verdorvenheid." (Hos 10:15)

2. Ten onder gaan, te gronde richten, vernielen, verdelgen

Dit kan het gevolg zijn van het bij de eerste betekenis genoemde in zedelijk opzicht bederven, waardoor iemand uiteindelijk, als er niets aan gedaan wordt, te gronde gericht kan worden. Zo iemand wordt dan in het verderf gestort; het bewerkstelligt zijn of haar ondergang. Voorbeelden hiervan zijn:

"... zij waren zijn raadgevers ... tot zijn eigen verderf." (2 Kron 22:4)

"De rechtschapenheid van de oprechten leidt hen, maar de verkeerde zin van de trouwelozen is hun tot verderf." (Spr 11:3)

"Met de mond stort de godvergetene zijn naaste in het verderf ..." (Spr 11:9)

"Gerechtigheid bewaart de onberispelijken van wandel, maar goddeloosheid stort de zondaren in het verderf." (Spr 13:6)

"Van hun zilver en hun goud hebben zij zich afgodsbeelden gemaakt tot hun verderf." (Hos 8:4)

"Het is uw verderf, Israël, dat u zich keert tegen Mij, uw helper." (Hos 13:9)

Verderf in de betekenis van ondergang, definitief einde

Maar het kan ook in algemeenheid zo zijn dat er iemand is die iets of een ander vernietigt of verdelgt. Verdelgen en verwante woorden komen veelvuldig voor in het Oude Testament. Altijd in de betekenis van gedood, uitgeroeid, vernietigd worden. En dat is waar we het in het kader van deze behandeling over willen hebben.

Er zijn teveel passages die spreken over het verderf, de ondergang van mensen om hun zonde. Daarom zullen we alleen een aantal passages vermelden, die in het parallelisme duidelijk laten zien dat het om verdelging en dood gaat, zodat we enerzijds zullen begrijpen wie of wat de verderver is, en anderzijds een brug bouwen naar *De dood, het dodenrijk en de hel* in deze studieresie.

Over verderf en verdelging:

"Ik dan richt mijn verbond met u [Noach] op, dat voortaan niets dat leeft, meer door de wateren van de zondvloed zal worden uitgeroeid, en dat er geen zondvloed meer zal zijn, om de aarde te verderven." (Gen 9:11)

"Voorzeker, het zou een vuur zijn, dat ten verderve zou doorvreten en mijn gehele opbrengst zou verdelgen." (Job 31:12)

"... voor het verderf, dat op de middag verniet." (Ps 91:6)

"Maar u overkomt een onheil, dat u niet weet te bezweren; u overvalt een verderf, dat u niet kunt verzoenen; u overkomt plotseling een verwoesting, waarvan u geen vermoeden had." (Jes 47:11)

"Deze beide dingen zijn u overkomen ... verwoesting en verderf, honger en zwaard ..." (Jes 51:19)

"... hun gedachten zijn onheilsgedachten, verwoesting en verderf zijn op hun wegen." (Jes. 59:7)

"... verwoesting en groot verderf!" (Jer 48:3)

Over verderf en dood:

"Voorwaar, baren van de dood hadden mij omvangen en stromen van verderf hadden mij overvallen, banden van het dodenrijk hadden mij omgeven, valstrikken van de dood lagen op mijn weg." (2 Sam 22:5, 6)

"En de Joden richtten onder al hun vijanden met het zwaard een slachting aan en brachten dood en verderf teweeg ..." (Est 9:5)

"Het verderf en de dood zeggen ..." (Job. 28:22)

"Maar U, o God, zult hèn doen neerdalen in de kuil van het verderf ..." (Ps 55:24)

"Dodenrijk en verderf liggen open voor de HERE ..." (Spr 15:11)

"Dodenrijk en verderf zijn onverzadelijk ..." (Spr 27:20)

Verderver(s)

Verderf houdt dus ondergang, einde, ontbinding, vernietiging in. Die worden bewerkstelligd door God en mensen. Nergens in de Bijbel wordt enig verband gelegd met een andere macht dan God (met Zijn engelen) en mensen die verderf teweegbrengen. De betekenis van 'verderver' moeten wij dan ook niet zoeken bij een vermeende bovennatuurlijke kwade macht. 'Verderver' betekent eenvoudig: Hij die verderf brengt; dus hij die te gronde richt, vernietigt, doodt.

God zendt engelen uit om Zijn oordeel over mensen ten uitvoer te brengen. Maar veel vaker zien wij dat mensen de oorzaak zijn van en door God gebruikt worden om, Zijn vonnis over de zonde van mensen ten uitvoer te brengen. We zullen nu alle passages bekijken waarin gesproken wordt over 'verderver(s)', zodat duidelijk wordt wie ermee bedoeld wordt of worden.

De eerste passage is te vinden in Exodus hoofdstuk 12. Dit is de geschiedenis van de instelling van het Pascha, dat het volk Israël eraan herinnerde hoe God hen had verlost door het voorbij te gaan, toen Hij had aangekondigd alle eerstgeborenen van dieren en mensen in het land Egypte te doden. Sommigen zien hierin een voorafschaduw van Jezus strijd tegen de 'satan' aan het kruis. Maar is de 'verderver' in Exodus 12 de 'satan'?

“En de HERE zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan beide deurposten ziet, dan zal de HERE die deur voorbijgaan en de verderver niet toelaten in uw huizen komen om te slaan.” (Ex 12:23)

Het is dus de HERE Die slaat, en de HERE Die voorbijgaat. De verderver is degene die in opdracht van Hem het doodvonnis voltrekt, of te horen krijgt dat hij een deur verder moet gaan. Wij kunnen het ons zo voorstellen, dat een gevolmachtigde langs de deuren gaat en helpers bij zich heeft. De gevolmachtigde geeft zijn helpers al of niet de opdracht naar binnen te gaan, en de mensen daarin of hun bezittingen eruit te halen. Zo ging in Egypte de Engel van Gods aangezicht, die HERE werd genoemd omdat hij optrad namens God, als het ware langs de deuren om met hulp van engelen – verderfengelen dus – de eerstgeborenen te doden.

In vele hoofdstukken van zijn boek had de profeet Jesaja gesproken over de komst van Babel om het land te verwoesten en het volk in ballingschap te voeren. In de hoofdstukken 47, 48 en 49 sprak hij over de ondergang van Babel, de bevrijding van Israël en hun terugkeer naar eigen land. De boodschap is dat zij daar veilig zullen wonen, zonder dat vijanden zullen uit zijn op hun ondergang:

“... uw verdervers zullen verre zijn.” (Jes 49:19)

In hoofdstuk 54 van dit boek wordt gesproken over een verderver die God geschapen heeft. Wordt hiermee dan de ‘satan’ bedoeld?

“Zie, Ik ben het, die de smid geschapen heb, die het kolenvuur aanblaast en naar zijn kunst het wapen vervaardigt, maar Ik ben het ook, die de verderver geschapen heb om te vernielen. Elk wapen dat gesmeed wordt, zal niets uitrichten, en elke tong die zich voor het gericht tegen u keert, zult u in het ongelijk stellen.” (Jes 54:16,17)

De boodschap hier is dat er iemand is die het wapen maakt en iemand die dat wapen hanteert. God zal verhoeden dat de wapens die tegen Israël gesmeed worden, daadwerkelijk zullen worden gebruikt. De ‘verderver’ is hier daarom de man, die het door de wapensmid vervaardigde wapen hanteert om te doden.

De profeet Jeremia kondigt de komst van de legers van Babel aan:

“Berg u, blijf niet staan! Want onheil breng Ik uit het Noorden, een groot verderf; een leeuw is opgerezen uit zijn struikgewas, een verderver van de volken is opgebroken, uitgegaan uit zijn plaats, om uw land tot een woestenij te maken; uw steden zullen verwoest worden, zodat er geen inwoners meer zijn.” (Jer 4:6,7)

Een leeuw is het symbool van een koning, In dit geval de koning van Babel, die uittrekt om oorlog te voeren tegen Juda en Jeruzalem.

Hetzelfde is het geval in hoofdstuk 22:

“Want zo zegt de HERE aangaande het huis van de koning van Juda ... indien Ik u niet maak tot een woestijn, een onbewoond land! Ja, Ik wijd verdervers tegen u, een ieder met zijn wapentuig ...” (Jer 22:6,7)

Na verloop van tijd zou Babel hetzelfde lot treffen, en zou God de Perzen op hen afsturen om het te gronde te richten:

"Zo zegt de HERE: Zie, Ik verwek tegen Babel en tegen de inwoners ... de geest van een verderver en Ik zend op Babel wanners af, die het zullen wannen en zijn land uitschudden, want zij omringen het van alle kanten op de dag van het onheil." (Jer 51:1,2)

Met 'de geest van een verderver' wordt hier bedoeld, dat een koning het in de zin krijgt de positie van Babel over te nemen, en om dat doel te bereiken optrekt om de stad in te nemen.

Dan rest nog een spreuk:

"Hij, die traag is in zijn arbeid, is al een broeder van de verderver." (Spr 18:9)

Wij hebben ook een gezegde, dat luidt: *luiheid is des duivels oorkussen*. Daarmee bedoelen wij, net als Salomo, dat wie niet werkt zich gaat bezig houden met ijdele dingen. In dit geval gaat degene die niet werkt, meelopen met mensen die een slechte invloed hebben. Hij maakt gemene zaak met hen, en wordt daarmee verantwoordelijk voor wat gaat gebeuren met hen die zich door hun woorden laten verleiden. Daarom wordt hij 'een broeder' genoemd van hen die uitzijn op het verderf van anderen. Zij worden als het ware broeder van Kaïn, die zijn broeder Abel uit jaloezie doodsloeg.

Het Nieuwe Testament

De schrijvers van het Nieuwe Testament gebruiken 'verderf' en 'verderven' in dezelfde betekenis als die van het Oude Testament.

Verderf is het einde van het bestaan, de dood, de vernietiging. Verderfelijk is iets waardoor iets of iemand naar het verderf gaat. Ten verderve gaan is naar het verderf gaan. Verderven is tot een einde brengen, vernietigen. Etc. Voorbeelden zijn:

"Ga in door de enge poort, want wijd is [de poort] en breed de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die daardoor ingaan." (Mat 7:13)

"Want wie op (de akker van) zijn vlees zaait, zal uit zijn vlees verderf oogsten, maar wie op (de akker van) de Geest zaait, zal uit de Geest eeuwig leven oogsten." (Gal 6:8)

"... dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens aflegt, die ten verderve gaat, naar zijn misleidende begeerten ..." (Efez 4:22)

"Dezen zullen boeten met een eeuwig verderf, ver van het aangezicht van de Here en van de heerlijkheid van zijn sterkte." (2 Tes 1:9)

"Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang." (1 Tim 6:9)

"Maar wij hebben niets van doen met nalatigheid, die ten verderve leidt, maar met geloof, dat de ziel behoudt." (Heb 10:39)

"Eén is wetgever en rechter, Hij, die de macht heeft om te behouden en te verderven." (Jak 4:12; zie Mat 10:28)

"Toch zijn er ook valse profeten onder het volk geweest, zoals ook onder u valse leraars zullen komen, die verderfelijke ketterijen zullen doen binnensluipen, zelfs de Heerser, die hen gekocht heeft, verloochenende en een plotseling verderf over zichzelf brengend. En velen zullen hun losbandigheden navolgen, zodat door hun schuld de weg der waarheid gelasterd zal worden; en zij zullen uit hebzucht met verzonnen redeneringen u als koopwaar behandelen; maar het oordeel houdt zich al lang met hen bezig en hun verderf sluimert niet." (2 Pet 2:1-3)

"Het beest, dat u zag, was en is niet, en het zal opkomen uit de afgrond en het vaart ten verderve." (Op 17:8,11)

De schrijver van de brief aan de Hebreëen herinnerde aan het Pascha, in de enige passage in het Nieuwe Testament, waarin sprake is van een verderver:

“En de HERE zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan beide deurposten ziet, dan zal de HERE die deur voorbijgaan en de verderver niet toelaten in uw huizen komen om te slaan.” (Ex 12:23)

“Door het geloof heeft hij [Mozes] het Pascha gehouden en het bloed doen aanbrengen, opdat de verderver hun eerstgeborenen niet zou aanraken.” (Heb 11:28)

Ook het Nieuwe Testament geeft dus geen enkele reden om in ‘de verderver’ een bovennatuurlijke kwade macht te zien

Jan Koert Davids

Alle passages uit de NBG'51 vertaling, tenzij anders vermeld. Ze zijn ontdaan van ouderwets en formeel taalgebruik.